

CUPRINS

PRECVÂNTARE.....	7
CUVÂNT INTRODUCATIV.....	11
CAP. 1 CICLICITATEA – O PERMANENȚĂ ÎN EXISTENȚA NATURII ȘI SOCIETĂȚII.....	17
CAP. 2 CRIZELE – O PERMANENȚĂ A VIITORULUI. CUM POT FI DEPĂȘITE?.....	44
CAP. 3 OPTIMISM ȘI PESIMISM ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ.....	69
CAP. 4 DE LA COSTURILE DEZVOLTĂRII LA MĂSURAREA REZULTATELOR EI.....	94
CAP. 5 DEFICITELE BUGETARE, DATORIA PUBLICĂ ȘI INFLAȚIA – PROVOCĂRI MAJORE ÎN CONTEMPORANEITATE.....	112
CAP. 6 REACȚII LA EVOLUȚIA ECONOMICĂ ȘI SUPTUL LOR TEORETIC.....	137
CAP. 7 PROVOCĂRILE SECOLULUI XXI. SĂ NE GÂNDIM MAI MULT LA VIITOR.....	175
CAP. 8 DESPRE SĂRĂCIE ȘI BOGĂȚIE ÎN LUMEA ZILELOR NOASTRE.....	188
CAP. 9 ARTA DIPLOMAȚIEI ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ.....	207
CAP. 10 SOLUȚIILE CRIZEI GLOBALE DIN PERSPECTIVĂ DIPLOMATICĂ.....	235
CAP. 11 GÂNDURI DE FINAL.....	264
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	285

CONTENT

FOREWORD.....	7
PREFACE.....	11
CHAP. 1 CYCLICALITY – A PERMANENT FEATURE IN THE EXISTANCE OF NATURE AND SOCIETY.....	17
CHAP. 2 CRISES – A PERMANENCE OF THE FUTURE. HOW CAN THEY BE SURPASSED?.....	44
CHAP. 3 OPTIMISM AND PESIMISM IN ECONOMIC DEVELOPMENT.....	69
CHAP. 4 FROM THE COSTS OF DEVELOPEMENT TO MEASURING ITS RESULTS.....	94
CHAP. 5 DEFICIT, PUBLIC DEBT AND INFLATION RATE – MAJOR CHALLENGES OF CONTEMPORANEITY.....	112
CHAP. 6 REACTIONS TO THE ECONOMIC EVOLUTION AND THEIR THEORETICAL SUPPORT.....	137
CHAP. 7 THE CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY. LET US THINK MORE ABOUT THE FUTURE	175
CHAP. 8 ABOUT POVERTY AND WEALTH IN CURRENT TIMES.....	188
CHAP. 9 THE ART OF DIPLOMACY IN CURRENT TIMES.....	207
CHAP. 10 SOLUTIONS TO ECONOMIC CRISIS FROM A DIPLOMATIC PERSPECTIVE.....	235
CHAP. 11 FINAL THOUGHTS.....	264
SELECTIVE BIBLIOGRAPHY.....	285

CRISTIAN DAN PÎRVU

VASILE PÂRVU

OMUL
ÎN JOCUL VIULUI

O abordare socio-economică

EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2013

Această carte o dedicăm,
cu smerenie,
celor ce ne-au dat viață
și ne-au format, educat ca oameni,
pentru a fi părtași la jocul viu al vieții.

DE ACEIAȘI AUTORI

- Vasile Pârvu, *Doctrine economice contemporane*, ediția I-a (1980)
- Vasile Pârvu, *Doctrine economice contemporane*, ediția a II-a (1982)
- Vasile Pârvu, *Istoria gândirii economice*, vol. I (1992)
- Vasile Pârvu, *Istoria gândirii economice*, vol. II (1993)
- Vasile Pârvu, *Dezvoltare, progres, perenitate în gândirea economică* (1995)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Contribuții la studiul gândirii economice românești* (1997)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Cunoaștere economică și civilizație*, ediția I-a (1999)
- Cristian Dan Pîrvu, *Tendențe în procesul creșterii și dezvoltării economice contemporane* (1999)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Diplomație, protocol, negocieri internaționale* (2001)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Alegem sau ne este impus viitorul?* (2006)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Regionalism și globalism în economie și finanțe* (2007)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Diplomație și economie la început de secol XXI* (2009)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Pagini de cultură economică românească. Restituiri* (2010)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Teoria economică a rupturii* (2010)
- Vasile Pârvu, Cristian Dan Pîrvu, *Cunoaștere economică și civilizație*, ediția a II-a (2011)

PRECUVÂNTARE

Dacă suntem de acord că viața este „existență în relație”, atunci cred că nu greșim deloc când răspundem unor oameni-profesori, colegi și prieteni să **precuvântăm** un produs al înțelepciunii lor pentru a fi primit spre a fi citit de cei care doresc să se apropie de cunoașterea și interpretarea **Omului în jocul viului**.

Așa că, dragi prieteni, sunt onorat să răspund oamenilor-olteni, aplecați cu întreaga lor ființă spre studierea vieții omului, dincolo de propria homeostazie, unde spațiul coexistenței este cel definit de Einstein prin cugetarea: „**nu merită trăită decât o viață în slujba altora**”!

Perspectiva economică deschisă asupra temei **Omul, în jocul viului** pune în lumina paradigmei „sănătății întregului viu comun” o **nouă abordare a vieții economice**, ca parte organică a vieții sociale și împreună a ecologiei lumii vii.

Aceasta înseamnă că în fiecare parte naturală sau creată de om se află întregul și în fiecare întreg se află armonia părților, ca „întregi vii integrați”.

Ciclicitatea evoluției, crizele acesteia, „optimismul tragic” desprins din interpretarea înțelepciunii de tip trezviu, și, totuși Da Vieții, cu toate că trebuie să murim sunt elemente asupra cărora autorii ne îndeamnă să reflectăm. Un asemenea proces se poate parcurge, fie folosind cunoașterea științifică economică la dispoziție, fie încercând să încalcăm regulile acesteia și să adoptăm **alte principii și teorii** ce își au originea în paradigma că **planeta Pământ este „un organism viu și conștient”** și nu o „afacere în lichidare”, cum s-a întâmplat până acum.

Azi, când peste om și omenire a venit cea mai periculoasă criză din evoluția noastră cunoscută, pe care unii o numesc „**criză ecologică**”, o **criză a valorilor sensului** se cuvine să reaprindem lumânarea cunoașterii vieții economice și sociale din perspectiva înțelepciunii că „Unul e în Unul; Unul e în Toate; Totul e în Unul; Totul e în Toate” și nu fragmentar ca până acum.

Autorii ne propun să **reinterpretăm sănătatea vieții economice**, fără să mergem cu lumânarea aprinsă la ambele capete, ca parte organică a sănătății întregului viu comun.

Un asemenea demers se va putea realiza doar dacă educația omului în jocul viului va fi o **educație în iubire**, cum spun Tolstoi și Krishnamurti, o **educație bazată pe cunoașterea autentică și pe credința în certitudinea speranței**. Numai din **armonia** acestora, așezată pe **valorile sensului**, omul și omenirea din el se vor putea maturiza în

libertate și responsabilitate, în solidaritate și comuniune socială, în compasiune și adevăr.

Omul în jocul viului este ceea ce gândește și înfăptuiește, ceea ce **educația pe bază de valori** a sădit în mintea, în inima și sufletul său. **Fiecare și toți împreună culegem ceea ce am însămânțat!**

Cartea scoate la lumină cunoașterea autentică că **o economie pentru oameni și numai pentru oameni este o viață economă sănătoasă** atâta vreme cât corespunde aspirațiilor acestora de mai bine, în armonie ca generații ce coexistă și se succed ca „întregi vii integrați”. Dacă o asemenea economie va face parte și dintr-un **mediu creat de om compatibil cu mediul natural** atunci și numai atunci legile „înțelepciunii sistemice”, ce guvernează planeta Pământ ca „organism viu și conștient” vor fi și regulile după care oamenii aleg și construiesc în numele propriei fericiri.

Lucrarea pe care o precuvântăm, sperăm să vă ajute să cunoașteți dincolo de „încremenirea într-un proiect” științific, dar fragmentar, să vă trezească setea de adevăr într-o înțelepciune și să vă definească comportamentul de a fi **Om de valoare** în acest joc al viului unde avem de îndeplinit atât **responsabilitatea propriei vieți, cât și pe cea a „întregilor integrați”** din care facem parte organică.

Așa că, azi, mai mult decât ieri și, probabil mâine mai urgent decât azi, dacă acest mâine nu va fi „prea târziu”, cum numește Dostoievski iadul, avem nevoie să responsabilizăm omul nu numai pentru propria sa viață, ci și pentru toate formele de viață privite ca „întregi integrați”.

Actuala criză globală, sistemică, morală și educațională, devenită și o criză economică și socială arată că **dorințele egoiste de lăcomie și de putere de a domina sunt cele care au rupt libertatea de responsabilitate, provocând „căderea omului” printr-o evoluție neproporțională: cunoașterea în „sus”, cum este firească, iar moralitatea aplicării ei, în „jos”, ceea ce este grav și nefiresc.**

Acceptând teza lui Einstein că nu poți ieși din criză folosind aceeași minte care a generat-o, autorii ne sugerează că fiecare și toți împreună trebuie să intrăm în „urgența Pământului”, spre a „deveni schimbarea care dorim să se întâmple în lumea noastră”, cum spune Gandhi.

Cu bucuria acestui adevăr în suflet și cu spiritul atașamentului autorilor la valorile sensului vieții în armonie, prefațăm această lucrare într-o înțelepciune, îndemnându-vă să facem împreună pași necesari spre formarea „unei alte minți”, în măsură să genereze o „revoluție a conștiinței”, alimentată de o nouă știință și de o nouă credință, în speranța că o lume exterioară în armonie și mai dreaptă presupune **să facem Omul mai bun în lumea lui interioară!**

În finalul precuvântării mele, dragi prieteni, vă propun să mergem împreună cu autorii în direcția celui mai fascinant vis pe acest Pământ, **să educăm și să formăm oamenii tineri în iubire și numai în iubire spre a putea pune cu adevărat roadele cunoașterii autentice și de credință, în slujba unei vieți în demnitate și libertate, în solidaritate și comuniune socială, în Nordul și Sudul, în Estul și Vestul omenirii ca umanitate.**

**Prof. univ. dr.
Constantin Popescu**

CUVÂNT INTRODUCATIV

Problematika vieții, a întregului viu natural și social din zilele noastre, este din ce în ce mai diversă, complexă, inedită, într-o serie de stări, de unde și greutatea de a sesiza sau nu toate laturile vieții, pozitive sau negative. Indiferent de preocupările de a cunoaște azi lumea, natura, raportul dintre ele, de foarte multe ori găsim aceleași lucruri, idei, păreri. Nu de puține ori, putem să ne întrebăm de ce această realitate și de ce nu ne îndreptăm, nu ne preocupăm, nu analizăm și lucruri, stări care, deși vizibile, nu le abordăm sau încercăm să le soluționăm.

Mai mult, complexitatea vieții, având în centrul ei omul, se găsește permanent într-o multitudine de jocuri, mai mult sau mai puțin dorite, fie în economie, societate, fie în raporturile sale cu Pământul, natura, ea însăși într-un proces de criză, de o amploare fără precedent.

Având în vedere criza ambientului, faptul că Pământul este bolnav sau se află pe marginea prăpastiei, ne face să ne preocupăm mult mai mult decât în trecut de repararea greșelilor trecutului, de refacerea mediului, într-o dependență profundă cu cele legate de societate, de economie, de întregul complex, univers din care facem parte.

Lucrarea noastră, fiind de natură economică, dar nu numai, în mod evident ne-am aplecat asupra acestui domeniu, aflat în zilele noastre în mare suferință, criză, până la dimensiune globală. Și parcă, întorcându-ne în trecut, raportându-ne la el, situația actuală este mai mult decât neplăcută. Și, așa cum ne-am exprimat, nu o dată, **trăim un timp al crizelor, incertitudinilor, riscurilor, nesiguranței, fricii etc.** Nu sunt prea multe realități cărora omul trebuie să le facă față? Evident că da. Și trebuie să ne întrebăm, în același timp, cum s-a ajuns aici, cine este vinovat, pentru a ști cum trebuie procedat, gândit, acționat imediat. În ceea ce ne privește, răspunsul este unul singur și foarte clar. **Responsabilitatea ne revine nouă**, oamenilor cu "o" mic, și nu cu "o" mare. Aceștia din urmă dovedesc, în mare parte, un grad mai înalt de înțelegere a realităților timpului. Totodată, există și un grad mai înalt de cunoaștere a trecutului, a proceselor și fenomenelor crizelor de orice fel. Dar, o cerință generală este înțelegerea faptului **că ciclicitatea, crizele de orice fel**, ne însoțesc – după cum am subliniat în lucrare, nu o dată, dar se deosebesc de fiecare dată, mai mult sau mai puțin, mai ales din punctul de vedere al formelor de manifestare.

La aceste elemente, trebuie să mai adăugăm și **dezechilibrul**, degradarea accentuată a mediului, la care, din nou, o contribuție majoră o are omul. Spre deosebire de noi, societatea, Mama Natură are relativa capacitate proprie de a se reface, de a se repara, chiar prin fenomene, procese potrivnice de astă dată societății umane, individului.

Și am mai puncta un lucru, un paradox. Încercăm - uneori reușim, alteori nu – să ne bucurăm de viață, să o trăim, dar nu suntem conștienți, responsabili prin ceea ce facem, fie în detrimentul nostru, fie al Pământului, Mamei-Natură. Fiecare dintre noi, existând și trecând prin viață, trebuie să ne mișcăm nu oricum, ci ghidându-ne după o serie de repere, cerințe, principii, după un anumit sistem de valori. După câte observăm, multe dintre aceste cerințe au cam dispărut din viața noastră, chiar și atunci când ele sunt cunoscute.

Dacă așa stau lucrurile, trebuie să ne autoeducăm în acest sens, să acționăm, pentru a ne salva pe noi, pe cei ce vor veni, să ne asigurăm **supraviețuirea**, așa cum nu de puține ori am subliniat și în această lucrare. Trebuie, zi de zi, să ne întrebăm **care este sensul și rostul vieții noastre, ca individ sau în societate, ce rămâne în urma noastră**, să depășim stadiul de a ne asigura numai nevoile elementare, primare. Trebuie să **conștientizăm faptul că avem nevoie de cultură, civilizație, trăire afectivă și nu numai materială**.

Dar așa cum nu de puține ori am subliniat, astăzi multe valori au dispărut, iar non-valorile s-au transformat în repere de viață, existență, joc, haos. E nevoie, în mod clar, de revenirea, refacerea unui sistem de valori pozitive ale trecutului, la care pot fi adăugate altele noi, cerute de timpul în care trăim, și care **să ne facă din nou oameni**, prin conștiință, educație, comportament, încredere.

De exemplu, în ultimul timp, primează în existența umană preocuparea pentru suprasaturarea nevoilor materiale de bază, dar nu numai, în detrimentul laturii spirituale. În lucrare am formulat chiar ideea prezenței unei **însemnate doze de sărăcie spirituală**, care atrage după sine însemnate neajunsuri. Stanislav Grof spune că pentru mulți oameni, în anumite segmente ale vieții „s-au pierdut sensurile, valorile, perspectiva, s-a produs îndepărtarea de natură, existând o tendință accentuată către autodistrugere”¹. Supraviețuirea noastră, a omului, dar nu numai, depinde de o multitudine de factori economici, sociali, naturali. Una dintre explicații a unei asemenea realități și, din păcate, la o scară însemnată, ar fi aceea că unii se gândesc numai la prezent, la satisfacerea imediată a nevoilor, plăcerilor, dorințelor, dar nu și la ziua de mâine, cum ne exprimăm în cotidian. Ori, este nevoie și de ziua de mâine, de un timp în viitor, pentru fiecare dintre noi, pentru copiii noștri, pentru generațiile viitoare.

Am vorbit mult în lucrare și de faptul că în zilele noastre multă lume se confruntă cu **sărăcia materială, economică**, dar în același timp și cu **sărăcia spirituală**, mult mai gravă pentru stările sociale ale omului, ca individ, prin consecințele sale. De aceea, milităm, din nou, pentru o

¹ Ervin Laszlo, Stanislav Grof, Peter Russell, *Revoluția conștiinței. Noua spiritualitate și transformarea planetară*, Ed. Elena Francisc, 2009, pag. 21

educație adecvată, în spiritul adevărului, muncii, valorilor, tendințelor noi din societate, dar și a valorilor istoriei.

Alături de educație, realizată prioritar în familie, prin școală, e nevoie și de **omul cult**, începând cu pregătirea, cultura generală, care astăzi, pentru majoritatea românilor lipsește cu desăvârșire. Se impune, pentru diriguitori, să aibă capacitatea necesară, cunoștințele necesare – obligatorii și nu facultative -, să acorde atenție maximă, fără amânare, acestei cerințe, acestei nevoi.

Un om cult, educat, pregătit într-un domeniu sau altul, prin cunoștințele căpătate, idei, poate contribui la găsirea de soluții pentru problemele noastre, ale zonei, ale continentului nostru. **Un om cult, educat, bogat spiritual** este, totodată, apt pentru muncă eficientă, responsabil, adaptabil la nou sau în situații de criză. Reversul îl întâlnim, însă, în situații incerte, pline de risc, anormale. În același timp, mersul economic normal, eficient, poate fi numai rezultatul acțiunii normale a omului. Prin educație și cultură ne putem găsi și locul în societate, în lume, datorită posibilităților oferite de societatea contemporană.

Milităm, cel puțin pentru națiunea noastră – română -, de a cunoaște trecutul nostru, valorile noastre, realizările oamenilor noștri de știință, cultură, mulți având contribuții la nivel mondial, dar necunoscute populației noastre. De ce? Generațiile actuale sunt lipsite total de aceste cunoștințe, lucru destul de grav. Cum ne putem afirma, face cunoscuți în lumea zilelor noastre, fără cunoașterea trecutului, fără a promova valorile noastre din trecut sau cele din zilele noastre, care nu sunt prea multe. Împrumutăm, preluăm din cultura, civilizația, tehnologia, valorile din exterior, dar ele trebuie adaptate în contextul realităților noastre, mentalității și culturii noastre naționale.

Dimensiunea spirituală a românilor trebuie repusă în locul său sacru, și numai atunci va avea efecte pozitive dintre cele mai importante. Acest proces de **respiritualizare** trebuie împletit cu preluarea, înscrierea în sistemul de valori regional și global, și acesta fiind în proces de redefinire, reevaluare.

Am reda, în acest sens, și cele exprimate într-o lucrare pe problema **revoluției conștiinței**, respectiv că "Posibilitățile de a învăța și de a ajuta sunt nelimitate...Scopul vieții este să înveți, să dai, să fii mulțumit, să știi, să împarți cu ceilalți, să găsești plăcere în dragostea și recunoștința celui alt, în propria înțelegere, în sănătate, să clădești și să aparții unui spațiu al cerințelor reciproce. Încrederea, prietenia, exuberanța, abandonul și fericirea sunt esențiale pentru o existență civilizată, la fel de necesare ca umorul." Se impun, însă, după părerea noastră, multe modificări de fond în planul conștiinței care să conducă la modificări și în comportamentul omului. Cu cât nivelul conștiinței va crește, oglindind cât mai corect evoluția, conținutul, cerințele cotidiene sau de perspectivă, cu atât existența fiecăruia dintre noi, a semenilor noștri va fi mai bună, mai adecvată naturii